Кроме того, в повторном посеве в условиях 2019 года установлено незначительное поражение растений фузариозным увяданием до 1 %, в условиях переувлажненного 2017 года до 9 %. Вредоносность болезни в настоящее время невысокая в связи с районированием устойчивых к патогенам сортов льна.

Таким образом, фитосанитарная обстановка в посевах льна масличного за годы исследования характеризовалась низкой (2019 г.), средней (2017 г.) и высокой (2018 г.) степенью развития микозной стеблевой инфекции. При этом, выращивание льна в повторном посеве повышало развитие и распространение антракноза к уборке на 3-5 %, септориоза на 3-12 %, фузариозного увядания на 1-4 %. Поэтому недобор продукции в повторном посеве по отношению к севообороту по урожайности семян составил только 4-7 %, по сбору масла с гектара 3-8 %.

Литература

1 Горелик, И.И. Физиологические особенности растений льна-долгунца в условиях субстратоутомления: автореф. дис. … канд. биол. наук: 03.01.05. / И.И. Горелик; ГНУ «Институт экспериментальной ботаники НАН Беларуси им. Купревича». – Минск, 1984. – 20 с.

2 Прудников, В.А. Сравнительный анализ выращивания льна-долгунца в монокультуре второго года и в зерно-льняном севообороте с оптимальной и повышенной регламентируемой кислотностью почвы / В.А. Прудников, Н.В. Степанова, Д.П. Чирик // Вестник Белорусской Государственной Сельскохозяйственной Академии. - 2016. - № 1. – С. 79-81.

3 Прудников, В.А. Влияние насыщения поглощающего комплекса почвы карбонатами на развитие льна-долгунца и формирование волокна / В.А. Прудников [и др.] – Устье: РУП «Институт льна», 2019. – 40 с.

УДК 504.062

Стратічук Н. В., канд. екон. наук, доцент
Херсонський державний аграрний університет
e-mail: natochka7733@gmail.com

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Земля це основний фактор виробництва та основний елемент національного багатства. Усі землі за своїми природними та іншим особливостям є неоднорідними, тому і їх виробниче призначення та напрямки використання різні. Усі земельні угіддя поділяються на дві групи: землі сільськогосподарського і несільскогосподарського призначення.

Сільськогосподарські угіддя - це рілля, багаторічні насадження, сінокоси і пасовища. Несільскогосподарські угіддя - ліси, болота, кущі, землі під водою, під дорогами, будівлями, вулицями, непридатні до сільськогосподарського використання землі (яри, гори, піски і тому подібне).

Ефективне використання земельних угідь має велике значення для розвитку національної економіки, тому незалежно від напрямку використання, воно має бути екологічно безпечним та орієнтованим на довгострокові перспективи.

Відтворення і раціональне використання земель сільськогосподарського призначення повинно знаходитися під контролем держави як основна умова стабільного розвитку агропромислового комплексу і джерело розширенного сільськогосподарського виробництва. Існують різні заходи і програми з охорони та раціонального використання земель, які повинні забезпечувати їх збереження, підвищення продуктивності і родючості сільськогосподарських угідь, попередження ерозії земель, їх висушення, заболочування, засолення, забруднення та інших небажаних процесів.

Погіршення стану земель, які використовуються для здійснення сільськогосподарської діяльності, а саме стан ґрунтового покриву, деградація і забруднення, різні несприятливі прояви вимагають постійного контролю з боку держави за управлінням земельними ресурсами. В умовах економічних санкцій завдання щодо управління сільськогосподарським виробництвом стають особливо актуальними. Ефективна робота сільськогосподарської галузі неможлива без здійснення державного моніторингу сільськогосподарських земель. Основними завданнями державного моніторингу довкілля і зокрема сільськогосподарських земель являється здійснення заходів, спрямованих на попередження вибуття земель з сільськогосподарського обороту, залучення їх в сільгосподарське виробництво, розробка програм зі збереження та відновлення родючості ґрунтів, охорона і раціональне використання земельних ресурсів. [1]

Виклад основного матеріалу досліджень Земельний фонд в адміністративних межах Херсонської області за станом на 1 січня 2020 року складає 2846,1 тис. га або 4,7% площі України. Землі сільськогосподарського призначення займають 1968,3 тис. га, що складає 69,2% від загальної площі земельного фонду області. Це свідчить про те, що область є одним з провідних сільськогосподарських регіонів.

Відповідно до цільового використання у структурі сільськогосподарських угідь Херсонської області рілля займає – 1776,5 тис. га; ліси та інші лісовкриті площі охоплюють 152,0 тис.га (5,3% до загальної площі території). Сільськогосподарське освоєння території сягає 80%. Розораність території – 62,5%, що є вище за середній рівень по країні (59,3%).

Ґрунтовий покрив області різноманітний: у північній частині переважають чорноземи південні на лесових породах, на півдні – каштанові ґрунти в комплексі з солонцями, солончаками і солодями, в західній частині лівобережжя р.Дніпро та Дніпровського лиману зосереджені Олешківські піски. Чорноземи південні займають 50% території області, темно-каштанові та каштанові ґрунти – 35%. Вміст гумусу в основних ґрунтах становить 0,8 – 3,7%.

На території області ґрунтоутворюючими породами є леси, лесовидні суглинки, стародавні й сучасні алювіальні та морські відклади, елювій карбонатних порід і червоно-бурі глини, найпоширеніші з них – леси та лесовидні суглинки різного механічного складу (від супіщаних до

легкоглинистих). Ґрунти характеризуються слабкою структурністю і розпорошеністю орного шару.

В області висока природна родючість землі. Сільськогосподарські угіддя оцінюються у 68 балів (середній по Україні – 62), рілля – 73 бали (по Україні – 63).

У грошовому вираженні в середньому 1 га сільськогосподарських угідь оцінюється в 25,46 тис. грн, зокрема, багаторічні насадження – 71,25 тис. грн (найвище значення), рілля – 23,15 тис. грн, сіножаті – 3,71 тис. грн, пасовища – 3,71 тис. грн. Згідно з бонітетною та грошовою оцінками, найбільш ефективно в області культивувати зернові, кормові, овоче-баштанні культури, займатися садівництвом і виноградарством.

Ефективність сільськогосподарського виробництва можна оцінити на основі показників які характеризують виробництво продукції за видами у динаміці (Рис.1).

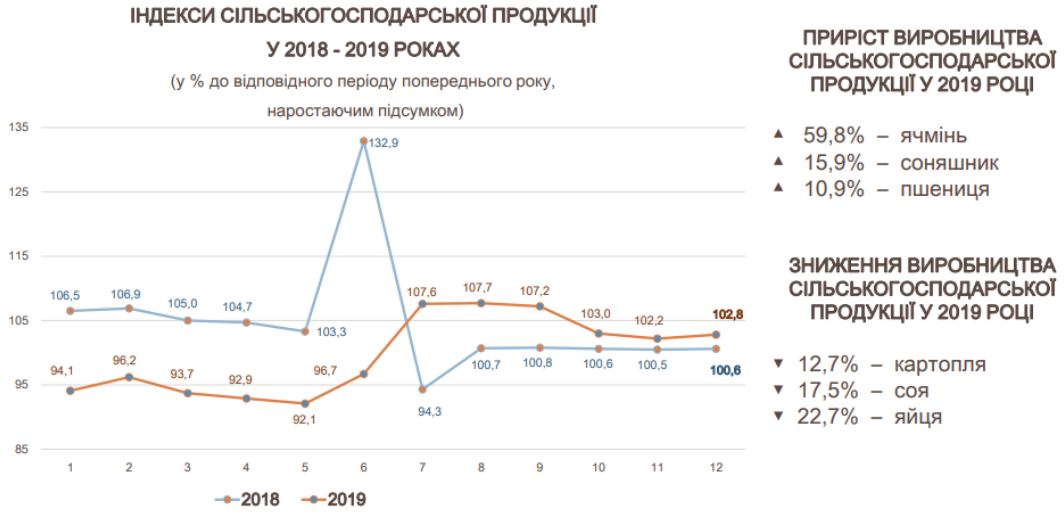

Рис. 1. Основні економічні показники виробництва сільськогосподарської продукції у Херсонській області

У січні-вересні 2020 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва по Херсонській області порівняно з відповідним періодом 2019 р. становив 90,2 %, у т.ч. у підприємствах – 83,9 %, у господарствах населення –99,4 %. [2].

Висновки. На сучасному етапі відбувається становлення агроформувань нового типу, заснованих на різних формах власності на землю, зокрема і на орендованих відносин. Більшість з них провадять свою діяльність без проектів землеустрою щодо обґрунтування організації території. Використання земельних ділянок і вирощування на них сільськогосподарських культур здійснюється переважно відповідно до кон'юнктури ринку, за відсутності заходів, які б мали забезпечувати охорону земель і відтворення родючості ґрунту.

Складання проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, як програмний захід поширюється на власників та користувачів, які використовують земельні ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного

сільськогосподарського виробництва на територіях загальною площею понад 100 га, відповідно до пункту 18 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України.

Вказаний захід спрямований на організацію ефективного сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь, раціональне використання та охорону земель, створення сприятливого екологічного середовища і поліпшення природних ландшафтів.

На сьогоднішній день в зв'язку з виникнення нових форм господарювання необхідно використовувати наявні резерви підвищення ефективності землекористування на основі впровадження із зарубіжного досвіду інноваційних смарт-технологій та формувати елементи багатоукладної системи агровиробництва, зорієнтованої на охорону та раціональне використання земельних ресурсів і ґрунтового покриву зокрема.

Список літератури

1. Безпалько Р.І., Хрущук С.Ю. Проблемні питання оптимізації використання землекористувань Електронний ресурс: ena.lp.edu.ua:8080› bitstream/ntb/20092/1/41-226-229

2. Програма розвитку земельних відносин та охорони земель у Херсонській області Електронний ресурс: http://khersonska.land.gov.ua/prohrama-rozvytku-zemvidn/

УДК: 632.7.04/08

Стратічук О. В., студент
Державний вищий навчальний заклад «Херсонський ДАУ»

ЕНЕРГЕТИЧНА ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ ОВОЧЕВОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

На сьогодні підвищення врожайності сільськогосподарських культур потребує збільшення витрат невідновлюваної енергії на одиницю продукції в 10-30 разів, що сприяло переводу сільського господарства на індустріальну основу. Але додаткові енерговитрати не завжди окуповуються приростом енергії. У зв'язку з цим виникла необхідність вивчення і впровадження в агропромисловий комплекс країни енергетичного аналізу [2].

Основним завданням енергетичного аналізу є пошук і планування тих методів виробництва, що забезпечують раціональне використання невідновлюваної енергії. Метою оцінки біоенергетичної ефективності технології є визначення окупності затрат загальної енергії, накопиченої в урожаї культури, а також визначити рівень енергоємності отриманої продукції [4].